

Riskläkemedel till äldre

Användning av dessa läkemedel leder i hög grad till biverkningar. Nyttan av behandlingen ska vägas mot riskerna.

Kom ihåg!

- Stäm av all läkemedelsbehandling regelbundet med patienten.
- Utvärdera och ompröva all läkemedelsbehandling regelbundet.

Tänk läkemedelsbiverkan vid: Försämrat allmäntillstånd, fall, förvirring och förändrade fysiologiska värden.

Substans	Preparatexempel	Risker
Tramadol	Tramadol, Tradolan, Nobligan, T XPAROL, Gemadol	Illamående, yrsel, konfusion, trappas ut.
Propiomazin	Propavan	Dagtrötthet, stelhet, gångstörning, restless legs.
Bensodiazepiner med långverkande effekt: diazepam, nitrazepam, flunitrazepam	Diazepam, Stesolid Nitrazepam, Mogadon Flunitrazepam	Dagtrötthet, kognitiva störningar, muskelsvaghet, balansstörningar, trappas ut.
Läkemedel med betydande antikolinerga effekter, exempel: tolterodin, solifenacin, hydroxizin, amitriptylin, prometazin, alimemazin	Detrusitol, Vesicare Atarax, Saroten, Lergigan, Theralen	Kognitiv nedsättning, akut konfusion, urinretention, obstipation, muntorrhet som kan ge tandproblem.

Läkemedel och konfusion

Med stigande ålder ökar hjärnans känslighet för många läkemedel, vilket kan leda till trötthet och påverkan på kognitiva funktioner, allt från lätta minnesstörningar till förvirringstillstånd och demensliknande symtom. Alla läkemedel

som ger sänkt vakenhet kan orsaka konfusion. Ortostatism kan, förutom yrsel, orsaka konfusion. Risken för konfusion ökar med åldern och antalet läkemedel. Ofta finns flera orsaker till konfusion, vilka alla behöver uppmärksammas och åtgärdas.

- Utvärdera och ompröva läkemedelsnyttan i förhållande till risk för konfusion.
- Vid glaukombehandling, tänk på att absorptionen av ögondroppar ofta är tillräcklig för att kunna orsaka konfusion, yrsel och/eller mardrömmar.

Exempel på läkemedelsgrupper

Läkemedel med antikolinerga effekter

Sömnmedel och lugnande medel

Glukokortikoider

Opioider

Hjärt- kärlläkemedel

Antiepileptika

Parkinsonläkemedel, dopaminerga

Antipsykotiska läkemedel

Läs mer: Läkemedel Rekommendationer 2013-2014

Hemsida: www.lg.se/obra och www.lg.se/lmk

Läkemedel och fall

Läkemedel är en av de viktigaste orsakerna till fall hos äldre. Läkemedel som ger sänkt vakenhet, kognitiva störningar, muskelsvaghet och

balansstörningar ger risk för fall. Risken är störst med olika typer av psykofarmaka. Blodtrycksfall i stående är en vanlig orsak.

- Utvärdera och ompröva läkemedelsnyttan i förhållande till fallrisk.
- Identifiera om patienten har ortostatiskt blodtrycksfall – mät sittande och stående blodtryck.
- Sätt ut eller dosjustera läkemedel som påverkar blodtryck, vakenhetsgrad, kognitiva funktioner, muskelstyrka och balans vid känd fallolycka, risk för fallolycka eller vid risksymtom.

Exempel på läkemedelsgrupper

Antipsykotiska läkemedel

Antidepressiva läkemedel

Sömnmedel och lugnande medel

Opioider

Hjärt-kärlläkemedel

Alfa-1-receptorblockerare vid
prostataförstoring

Parkinsonläkemedel, dopaminerga

Läs mer: Läkemedel Rekommendationer 2013-2014

Hemsida: www.lg.se/obra och www.lg.se/lmk

Läkemedel och viktnedgång

Användning av flera läkemedel ökar risken för vikt-
nedgång och därmed ökad morbiditet och mortalitet.
Biverkningar såsom minskad aptit, muntorrhet,

förändrad smakuppfattning, svampinfektion i munhåla/
svalg/matstrupe, dyspepsi, illamående, förstoppning
och diarré kan påverka nutritionsstatus och vikt.

Behandlingsområde	Exempel på läkemedel/läkemedelsgrupper
Diabetes mellitus typ 2	Metformin
Demenssjukdom	Kolinesterashämmare
Epilepsi	Antiepileptika
Hjärt-kärlsjukdom	Antiarytmika, digoxin, ACE-hämmare, betablockerare, acetylsalicylsyra, vissa medel mot kärlkramp
Immunologiska tillstånd	Immunsuppressiva och immunstimulerande läkemedel
Onkologiska sjukdomar	Antiandrogener, aromatashämmare, cytostatiska och cytotoxiska medel
Parkinsons sjukdom	Levodopa, dopaminagonister, COMT-hämmare
Psykiatriska sjukdomar	SSRI, tricykliskt antidepressiva, venlafaxin, hydroxizin, zopiklon, vissa neuroleptika
Smärta	Opioider, NSAID, buprenorfin
Trängningsinkontinens	Antikolinerga spasmolytika
Övriga	Protonpumpshämmare, laxermedel, järn, glukokortikoider för inhalation, pyridostigmin